

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

7DE ÅRG.

DEN 22 APRIL 1906.

N° 30

OBS. Återgifvande af text eller illustrationer ur HVAR 8 DAG utan särskildt medgifvande förbjudes. **OBS.**

INNEHÅLL: Agnes Lagerstedt. — Knut Michaelson. — Krig och fred. — Brokigt utomlandsnytt. — Ögonblicksbilder från valen till riksduman. — Bilder från det nordligaste Sverige. — Konung Oscar i Södern. — Svenska gymnasterna i Berlin. — Sveriges första politiska bankett. — Statsrådsbesöket i Göteborg. — En målare med trolpensel. I. — Affiden författare. — Bortgången djurskyddsvän. — Vesuvius i uppror. — Veckans porträttgalleri.

F. A. B. HVAR 8 DAGS TRYCKERI. GÖTEBORG. 1906

HVAR 8 DAG.

HVAR 8 DAGS fotograf 4 Sthlm.

AGNES LAGERSTEDT.

Kliché: Kem. A.-B. Hengt Sjöfverparre Sthlm.—1109

AGNES LAGERSTEDT

TILL PORTRÄTTET Å FÖREGÅENDE SIDA.

Det har setat hårdt åt att få tillåtas få till stånd en biografi öfver Agnes Lagerstedt.

Kunde allmänheten få kännedom om hennes verksamhet på alla områden och därigenom komma sig för med att *intressera* sig för dem och *understöda* dem, utan att hennes namn eller person skulle spela någon rol — ja, då skulle hon gärna medge en skildring.

Men annars!

Emellertid ha vi henne omsider här nu, blid, stark och energisk i anletsdragen, hvilka i osedvanlig grad återspegla karaktären.

Så kunna vi att börja med nämna om att Agnes Lagerstedt är född i Askersund där fadern då var läkare. Att hon inom det lyckligaste hem tillbringade sina barnår i Karlstad dit fadern medicine doktor Lagerstedt senare förlade sin verksamhet.

Den stora branden 1860 ändrade åter uppehålls-orten för familjen, som flyttade till Kristinehamn i hvars flickpension unga Agnes erhöi det pensum af vetande hvarmed hon vid ännu tidiga år kunde göra sitt inträde på den privata lärarinnebanan.

Ganska snart drogs hon ifrån denna mera begränsade verksamhetskrets i enskilda familjer till den, hvartill hennes håg alltmåra riktades, folkskollärarinnans.

Vid det, genom enskild välgörenhet bildade Kullens Barnhem nere i Göteborg blef hon under några år lärarinna för de aderton barnen där.

Hon blef ej endast lärarinna, hon blef den deltagande vännen till barnen och deras närstående.

Mer och mer vaknade hos Agnes Lagerstedt en bestämd önskan, en oemotståndlig kallelse att som ordinarie folkskollärarinna få helt ägna sig åt barna-
upfostran.

Efter att ha kompletterat sina kunskaper med kurser i metodik och pedagogik samt tenerat i nämnda ämnen sökte och lyckades Agnes Lagerstedt erhålla dispens från seminariekurs och ganska snart erhålla den plats hon eftertraktade som lärarinna vid Östermalms folkskola.

O så många små bleka, hälsofattiga barn hon här dagligen hade för sina ögon.

Vårsolen, som lifvar hvarje spirande planta och kommer den att frodas tycktes på dem ha ett materiell inflytande.

Blekare och blekare, mera tynande syntes barnen dag för dag. Agnes Lagerstedt gick i bönekamp och grubbel öfver hur hon skulle kunna finna ut något hjälpmedel för att låta äfven den lilla soltörstande människoplantans komma i åtnjutande af ljusets och naturens lifgifvande kraft.

Plötsligt, med ens kom hänförelsen som en bestämd ingifvelse.

Tanken och idéen om *skollofskolonier* hade blifvit henne ingifna. Tillsammans med sin kamrat och väninna fröken Sohlman satte hon sig i skriftlig förbindelse med bondgårdarna ute i Roslagen, den ort, Agnes Lagerstedt genast ansåg passande för det tilltänkta företaget, sund ursprunglig natur och folklig samt med ringa afstånd från hufvudstaden, således med billiga resekostnader för barnen.

Med aderton bleknosiga små stackare startade Agnes Lagerstedt och fröken Sohlman det, man kunde tycka vägsamma företaget. Med ångare bar det iväg ut till Väddö till den stora bondgården i Släfverö hvarest för en mycket måttlig afgift husrum för sommaren var förutbetingat.

Friska halmadrasser randade golfven rundt vägarne. Renlighet och trefnad härskade i hvarje vrå. Den mattande tröttheten efter dagsvistelsen i ovand stark sjö och landluft öfvervanns i en blink af de

öfverlyckliga barnen, hvilka under jubel togo deras sommarrike så utom som inomhus i besittning.

Inte kände hon håller i denna stund trötthet, hon som under ifrig ångestfull spänning fått företaget så långt och nu ensam med sin väninna hade att fullfölja det under den långa sommaren. Någon tjänarinna hade de ej råd att bestå sig med, blott tillfällig hjälp.

Att koloniidén var lyckligt funnen, var verkligt af en högre makt därom vittnar den välsignade utbredning den vunnit hos oss. Ty många äro nu de kolonier och tusenden af barn hvilka genom varma hjärtan och gifmilda händers försorg hvarje sommar få andas och röra sig i solmåttad stärkande luft.

Men till hvilka *hem* skulle dessa, nu vid renlighet, sund föda, god tukt och mild ledning småningom invånjda barn återkomma!

Det var för Agnes Lagerstedt en hjärteskärande förnimmelse det de flesta af barnen skulle mötas af den gruffigaste, icke blott lekamliga orenlighet, att exemplet af superi, liderlighet, lättja och råhet i alla former skulle ställas dem för ögonen i de armodets boningar där människor, deras närmaste anförvandter tillsammans med inneboende voro hopade samman tio, tolf, till femton i hvarje rum.

I ångest och betryckt vände sig Agnes Lagerstedt till det håll där hon visste att hon skulle erhålla förstälse. Till fru professorskan Anna Hierta Retzius som vidsynt, varmhjärdad genast satte sig in i idéens genomförande här. Redan förut ägde fru Retzius någon kännedom om sådana arbetshem i England, där den store filosofen, konstkritikern och människovännen John Ruskin tillsammans med miss Octavia Hill kommit upp med och lifligt ägnade sig åt den stora idéen.

Genom fru Retzius frikostiga bemedling sattes Agnes Lagerstedt i stånd att tillbringa ett par månader i London och var hon lycklig nog att som snart blifven vän till miss Hill i själfva arbetshemmets centrum få göra de studier och iakttagelser som hon sedan på ett så värdefullt sätt visste att tillämpa på det nya företaget i eget land.

Öförskräckt, med hjärtat fyllt af deltagande och lust att gagna flyttade nu Agnes Lagerstedt sin bostad till Nybergsgränd för att öfva tillsyn öfver de sex små af fyrtyotva familjer bebodda hus hvilka ägdes af staden och där man hittills till hela traktens fruktan och fasa lefvat röfvarlif.

— Men, säger Agnes när man tillspörjer henne om denna tid, de voro icke alls svåra att komma till rätta med. Den tiden var en lycklig tid ändå. De voro så tacksamma, förstodo så väl nyttan af att bli hjälpta upp ur elände, laster och däsighet.

Det lyckliga resultatet äfven här uppmuntrade Agnes Lagerstedt till att i förening med öfverstelöjtnant H. Alméen och doktor S. Carlsson sätta sig i besittning af en byggnadstomt vid ett smalt, nybildadt kvarter vid Sibylegatan.

Ett bolag, hvilket insåg företagens vikt inköpte i sin ordning tomt. Med den för all nöd ömmande herr Oscar Hirsch som ordförande lyckades bolaget inom ganska kort tid få till stånd Stockholms första, klokt och väl ordnade *arbetshem*.

Och här, vid förenämnda gata 52 är det Agnes Lagerstedt äger sin förvisso mest maktpåliggande verksamhet, hvilken ökats i ej ringa grad sedan det andra hemmet vid Freygatan, färdigt sedan våren 1905, fullständigt blifvit taget i besittning af hyresgäster.

Att uppgiften som värdinna är kräfvande med afseende å tid samt krafter, ej minst andliga, framgår af att de uthyrda lägenheterna utgöras af ej mindre

än 225 förutom värdinnans rum och handelsboden inrymd i samma hus. Att alla lägenheter under de gångna åren varit upptagna förstår man när man erfar huru sundt och praktiskt de äro inredda, försedda med tamburer, garderober, kokgas, med källare, badrum och tvättstuga.

Samlingsrum, där andliga sammanträden, enande samkväm, syföreningar och barnfester hållas, finnas äfven, och det är nästan rörande att se med hvilken omtanke och kännedom om de unga hufvudstadfrestades behof oskyldiga förströelsemedel äro anskaffade för samlingsrummen, där schack, ormspel, dam o. d. flitigt öfvas af under sön- och helgdagskvällar utelöpande vilsen ungdom.

Ett begynnande bibliotek anlitas äfven flitigt. Önskemålet att få det rikhaltigare torde som man hoppas genom utomståendes intresse för saken ernås.

Aldrig kan man på ett mer bevisande sätt än här vid dessa arbetshem se systemets förträfflighet. När en morgon i april 1892 de första spadtagen till grunden togos af en arbetare från "Nybergsgränd" följdes hans arbete då och dess fortskridande sedan af de många, som redan betingat sig lägenheter i det blifvande hemmet, där de också sedermera funnit sig så väl. Det är icke blott de yttre fördelaktiga villkoren. Det är också något annat, dragande. Solidaritet och ansvarskänsla hos hyresgästerna eggas, stärkes och utvecklas genom att låta dem *gemensamt* bära ansvaret för oskick, brist på renlighet, oljud etc. bedrifvet inom egendomarne, eller hvad som af "ingen" där blifvit förstördt. Kreditsystemet är absolut *icke tillåtet*. Hyran, i huru små poster som helst, måste erläggas på dagen till den klokaste, mest förstående af värdinnor.

Andelshandeln i de "egna" butikerna lämnar öfverskottsprocenten till gårdsbefolkningen. En talrik familj af matfriska individer fick exempelvis vid sista utdelning ända till femtiosju kronor af utdelningsmedlen, andra erhöilo jämförelsevis ringa belopp.

Huru lugnt och fermt sköter hon ej om det hela, Agnes Lagerstedt. Huru modigt, fullt förlitande sig på Guds beskydd, på kallelsen gifven af honom, hon handhaft och fullgjort sin uppgift, skenbart mindre riskabel nu, i dessa systematiskt ordnade samhällen hvilka hon öfvervaka än när hon ensam slog sig ner i sin lilla lägenhet bland Nybergsgränds sämsta slöder.

Hon säger icke så mycket, Agnes, när gårdarnes folk, som ju understundom händer börjar bråka och föra oljud. Hon träder in stilla och lugnt med den fasta goda blicken riktad på bråkmakarne och innan de krossande orden nått dem har elden och oron i sinnena lagt sig.

Agnes Lagerstedt äger denna guddomliga förmåga att draga fram det goda hos människor, att hos sina hyresgäster kunna se och uppskatta detta "tålmod", denna "frimodighet", denna "förtröstan" och "tacksamhet för visadt förtroende". Att midt under bestämda fordringar på att hemmens lagar och förordningar bestämdt efterlefves kunna framstå som den bepröfvade vännen hvilken glädes öfver ens segrar öfver det låga otillbörliga som gällde det henne själf. När en förut supig, om snygghet ytterst vårdslös familj under sin frökens längre frånvaro putsat upp sitt hem med erhållna tapetrester och limfärg i taket blir grannarnas första fråga till hustrun efter hennes besök: "Blef inte vår fröken bra glad då hon fick se huru fint ni ha."

På stadens och ädla frikostiga vänners bekostnad låter hon annars verkställa reparationer i lägenheterna, anlägger planteringar af träd och doftande rosenbuskar på gården "där barnen får hafva deras lekplats".

Ljus, kärlek, fast allvar, stor tro på och förmåga af att framdraga hvad stort och godt är och låta folk

tillämpa det under de ringaste vilkor det är Agnes Lagerstedts af Gud gifna gåfvor.

Och i välsignelse delar hon med sig.

Denna välsignelse kommer äfven ett litet rart barnhem Tomta vid Sundbyberg till del. Hon delar där styrelsen öfver hemmet med fru Sofi Forssner och undertecknad.

Det är glädjande för hennes många vänner att veta det hon, förutom det värdinnehem hon äger vid Sibillegatan, har ett eget hem, det rara lilla Fjällbo vid Väddö kanal.

Dit drar hon sig undan vid storhälger att återhämta sina alltför hårdt anlidade krafter. Där njuter hon familjelif med kära unga anhöriga samt med den åldriga älskliga modern och brodern doktor Nils Lagerstedt, bemärkt pedagog samt känd såsom vår svenske ledare af St. Louisutställningen förra året.

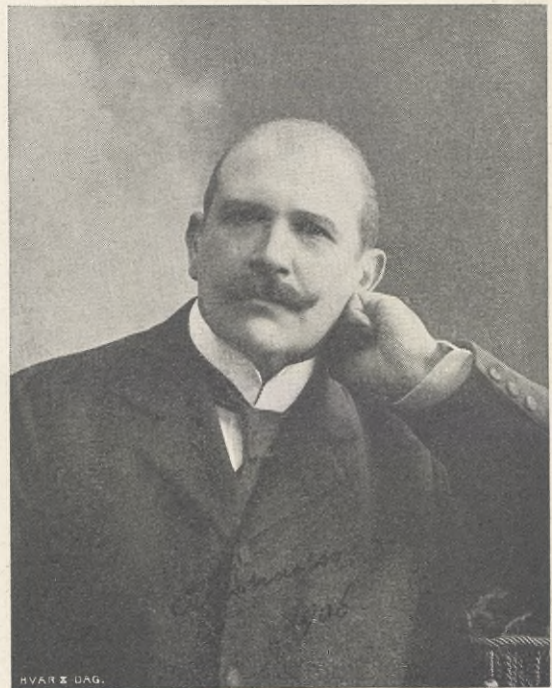
Och många, många äro de af hennes skol- och kolonibarn, af hennes hyreshemsgäster, af hennes vänner och anförvandter som önska att det tillfälliga lugnet måtte ge henne krafter till långvarig fortsatt verksamhet på de många fält där arbetarne äro för få.

Laura Fitinghoff.

KNUT MICHAELSON.

Den person, hvilkens bild H. 8. D. härmed har nöjet återgifva, representerar ett åtminstone i Sverige mycket ovanligt slag af författare: att samtidigt vara en framstående finans- och industriman och skriftställare af rang är ju mera ovanligt.

Född i Stockholm den 1 april 1841 och sålunda nyligen 65 år gammal, blef M. student i Uppsala 1859. Han studerade i universitetsstaden till 1863, hvilket år han öfvertog disponentskapet för Schebo stora

Efter porträtt.

KNUT MICHAELSON.
65 år den 1 april.

Ålloch: Bengt Ouyversparre.

Efter fotografi.

JEANNE D'ARC.

Könst: Bengt Skjölversparre

För att svara på det utmanande tyska monumentet vid gränsen — "Tyska lejonet vid Vionville" — inviges i dagarne 50 fot därifrån, på franska sidan, en staty öfver Jeanne d'Arc.

Efter porträtt.

BERTHA VON SUTTNER.

Könst: Bengt Skjölversparre.

Efter att i Kristiania ha afhållit det med Nobels fredspris förenade föredrag, anländer baronessan von Suttner till Göteborg d. 20 april och håller äfven där ett föredrag.

bruksegendom i Stockholms län. Schebo, hvari M. var störste delägare, såldes 1903, och M., som då blef en i pekuniert hänseende fullständigt oberoende man, bosatte sig i Stockholm, där han inköpte ett litet "privathotell" midt för Humlegården, hvilket han möblerat med sin stora samling förtjusande gamla konstsaker.

Ty för konst och litteratur har M. alltid varit svag, och han har, som sagdt, med allvar och hängifvenhet själf ägnat sig åt skriftställarskap. Det är teatern, som alltid varit M:s stora kärlek, och han har skrivit en hel mängd pjäser, uppförda på Dramatiska teatern eller Nya teatern i Stockholm, i landsorten, i Danmark och Petersburg, o. s. v. Vidare har M. öfversatt och bearbetat många pjäser, skrivit tillfällighetsstycken för scenen, m. m.

Bland M:s originalpjäser märkas: "Marguerite", "Markis de la Ferrière", "Ett val", "Återgång", "Moln", "Skandalen i nat", "Ett ungarls hem", "Förr i världen", "Unge grefven", "En skugga".

M. framstår i sina teaterpjäser som en efter franska mönster fint bildad person med lättflygande fantasi och god teknisk skolning. Intrigen i hans pjäser är skickligt funnen, dialogen väl utarbetad. Det finnes aldrig någon klumpighet i ett eller annat afseende att förarga sig öfver. M:s dramatiska författarskap utmärkes af behag och esprit. Han har väl reda på scenens fordringar, men han har icke gjort några nya landvinningar.

Knut Michaelsons namn har på den senare tiden satts i förbindelse med chefskapet för den Dramatiska teatern i Stockholm.

TEXT- OCH ILLUSTRATIONS BIDRAG mot-
tagas gärna samt honoreras i fall de an-
vändas.

REDAKTIONEN förbehåller sig fullständig fri-
het att icke införa annat än hvad den själf
finner lämpligt och af intresse.

ÅTERGIFVANDET AF PORTRÄTT ELLER FO-
TOGRAFIER — af hvad slag som helst — i
HVAR 8 DAG (utom annonsafdelningen) med-
för ingen som helst kostnad för insändare.

Efter fotografi.

1. STREJKEN I FRESSENNEVILLE.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Silfverparre Sthm.—Gbg

1.

I byn *Fressenneville* (Frankrike) utbröt i april en strejk vid en låsmedsfabrik. Med lärdom från sina ryska vänner företogo sig arbetarne att fullständigt förstöra allt löst i ägarnes slott, kasta hvad de kunde i dammen — däribland 2 automobiler — och

så sätta eld på de magnifika byggnaderna af hvilka sedan endast murarne finnas kvar.

2.

I den lilla Schwarzwaldstaden Nagold tilldrog sig helt nyligen en ohygglig händelse. Vårdshuset "Zum Hirsch" skulle efter amerikansk metod höjas. Denna

procedur gick i och för sig så lyckligt att en fest afhölls med anledning häraf och just i själva vårdshuset. Då glädjen var som störst bland de flera hundra deltagarne, instörtade plötsligt hela byggnaden. Mer än 50 döda och lika många svårt sårade förutom ett stort antal mer eller mindre illa åtgångna människor drogos fram under spillrorna.

Vår bild togs strax efter katastrofen.

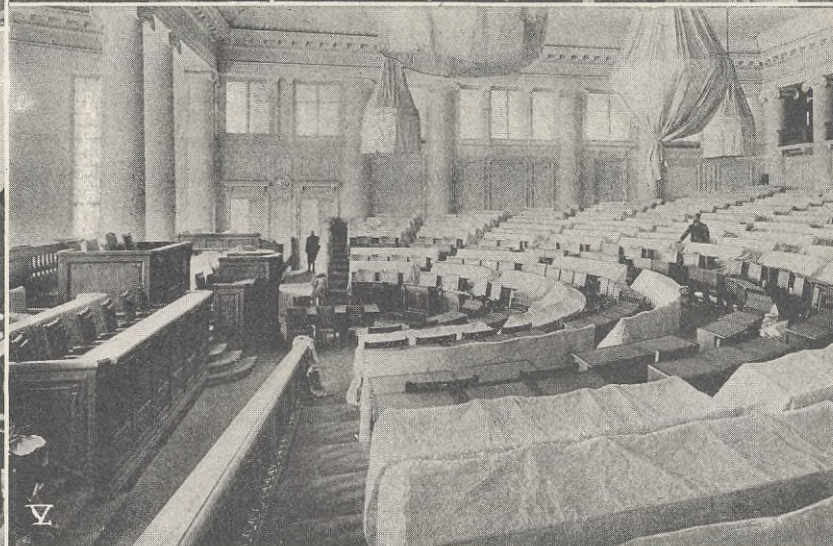
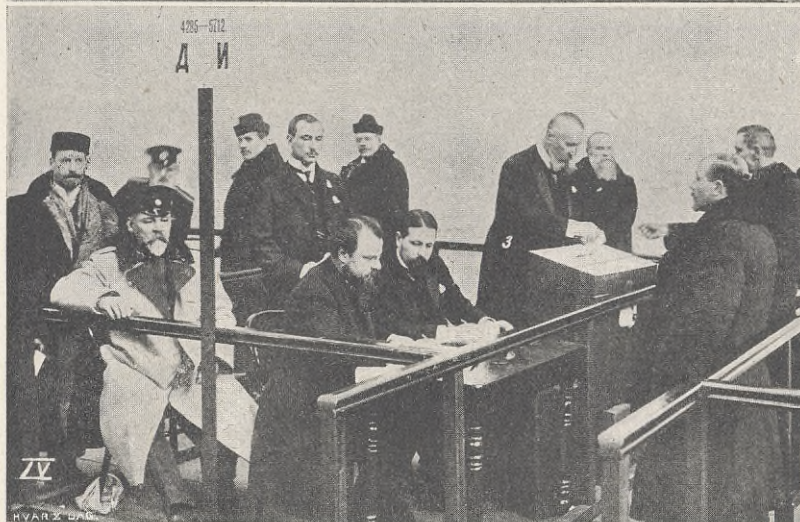

Efter fotografi.

2. KATASTROFEN I NAGOLD.

Kliché: Bengt Silfverparre

ÖGONBLICKSBILDER FRÅN VALEN TILL RIKSDUMAN.

Köter fotografier

I. VALMÄN-UTANFÖR STADSHUSET. — II o. IV. VALINTERIÖRER: Chefen för Nobel-huset i S:t Petersburg (1), skriftställaren Jasinsky (2), furst Obolenski (3). — III. RÖSTEDLAR RÄKNAS OCH KONTROLLERAS I EN AF FIRMAN NOBELS SALAR. — V. FÄRDIGT ATT MOTTAGA DUMAN.

Kilohä: Kem. A.-B. Bengt Sulfuresparre Sthlm.—Öbg

BILDER FRÅN DET NORDLIGASTE SVERIGE.

Foto, Borg Mesch, Kiruna.

Kliché: Bengt Silfverparre.

LANDSHÖFDING BERGSTRÖM (X) MÖTER LAPPARNE I KIRUNA.

För att rådgöra om de åtgärder som borde vidtagas med anledning af det förtviflade läge hvari *Juckasjärvi lappar* denna vinter kommit hade landshöfding Bergström häromdagen i Kiruna ett möte med ett 40-tal af dem. Härjämte inträffade Sveriges juridiska ombud i Norge för bevakande af lapparnes rätt, hōiesteretsadvokat Skaar.

Bland närvarande damer anteckna vi landshöfdingskan, fru Fanny Bergström. — Utan tvifvel skall nu allt göras som kan göras för att bispringa våra nordligaste landsbor.

* * *

En tillfällig korrespondent skrifer från Östersund: Jag sänder härmed några fotos, tagna förra veckan under *vistelse i fjällen i mellersta Jämtland*.

I mannaminne har icke sådana snömassor under ihållande storm vräktis ned förr i västra Jämtland, hvilka orsakat åtskilliga rubbningar i tågtrafiken och beredt fjällfolket åtskilliga bekymmer.

Under en hel vecka saknade man sålunda tvänne lappar, som på skilda håll voro ensamma på färd öfver fjällen och fingo rida ut de hårda snöstormarna. Vål är lappen van att krypa ihop bakom en sten och låta snöa öfver sig, för att sedan ovädret rasat ut, fortsätta sin färd som om ingenting händt, men när stormen håller i det ena dygnet efter det andra, kunna äfven dessa härdade naturbarn duka under. Dess bättrē hade båda emellertid påträffat gamla kåtor, där de legat "värfasta" och framkommo slutligen till de sina.

Jämtarna gå nu och frukta för den stora vårflod, som dessa snömassor skola orsaka.

Amatirfoto

I SKOGEN.

ETT TÅG TILL STOCKHOLM EFTER
ATT HA RIDIT UT SNÖSTORMEN.

EN SVÅR SNÖSTORM I JÄMTLAND.

Kliché: Bengt Silfverparre.

LAPP SOM ANTOGS HA OMKOMMIT.

KONUNG OSCAR I SÖDERN.

Efter fotografi.

KONUNGEN I SAN REMO.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Sjöfransparre Sölm—Öbg.

H. M. företager en åktur åtföljd af markis Marsiglia och svenske konsuln i San Remo.

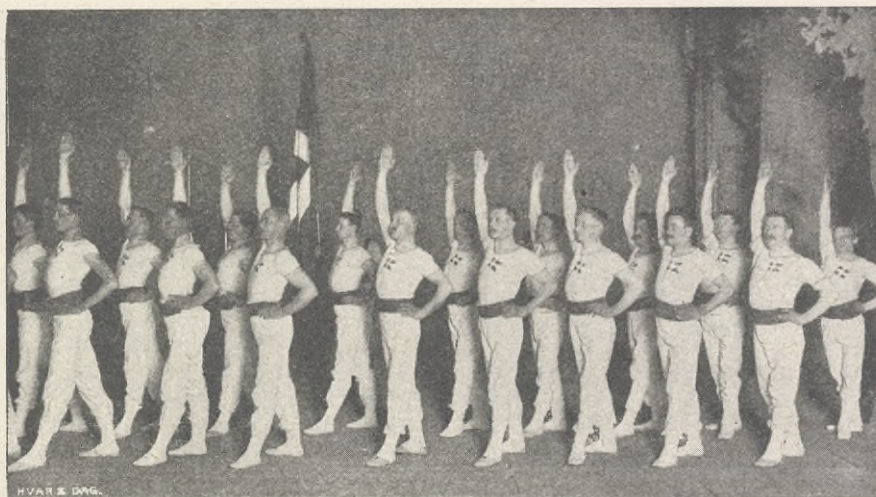
BLIF MEDARBETARE I HVAR 8 DAG.

SVENSKA GYMNASTERNAS UPPVISNING I BERLIN.

På väg ut till de *Olympiska spelen* hade våra svenskar en uppvisning i Berlin häromdagen.

Den fristående gymnastiken skördade utomordentligt bifall i synnerhet från fackintresserad tysk officerare af rang närvaro i stor mängd och gån

sin beundran tillkänna i allehanda former. — De danska damernas något balettartade gymnastik och norrmännens akrobatkonster kunna i fråga om verklig gymnastik ej i något afseende jämföras med våra svenska fristående rörelser.

Efter fotografi.

SVENSKA GYMNASTERNAS UPPVISNING.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Sjöfransparre Sölm—Öbg.

ÖFVERSTE BALCK.

SVERIGES FÖRSTA POLITISKA BANKETT.

HVAR 2 DAG.

PÅ SÄRSKILD INBJUDAN FRÅN IFRARE INOM SKILDA LÄGER I GÖTEBORG FÖR RÖSTRÄTTSFRÅGANS SNARA LÖSNING, BEVISTADE H. E. STATSMINISTERN KARL STAAFF EN DEN 12 APRIL GIFVEN BANKETT Å STORA BÖRSSALEN FÖR ATT DÄRVID GÖRA ETT UTTALANDE I FRÅGAN.

Äfven om statsministerns anförande icke i allt kunde af alla obetingadt godkännas — särskildt icke af de "seende" konservatieve — var väl dock den vida öfvervägande delen af de närvarande ense med regeringschefen däri, att rösträttsfrågan nu måste finna sin lösning och att utsikt härtill knappast torde vara möjlig utanför den k. propositionen.

EFTER FOTOGRAFI TAGEN SÄRSKILDT FÖR H. S. D. AF VÅR FÖR DETTA ÄNDAMÅL TILLKALLADE FOTOGRAF I STOCKHOLM.

STATSRÅDSBESÖKET I GÖTEBORG.

HVAR 8 DAG

Öfre vänstra bilden: STATSMINISTERN (X) ANKOMST. Vid H. Excellens sida Landshöfd., frih. Lagerbring. — Nedre vänstra bilden: STATSRÅDET TAMMS (X) BESÖK Å SLAKTHUSET. Vid statsrådets sida, Rådm. Sundstedt, slakthusets ordf.; bakom Skeppsred. Dan. Broström. — Bilderna till höger: FRÅN BANKETTEN Å GÖTEBORGS BÖRS: Statsministern (X).

EN MÅLARE MED TROLLPENSEL.* I.

FÖR HVAR 8 DAG AF SAM ARSENIUS.

Många gånger förliden sommar hade jag gått omkring i Louvre-muséets salar. Hade vanligen stigit upp "escalier Daru", stannat någon stund i vestibulen framför Botticellis fresko-delar och därefter uppehållit mig grundligt nog i "Salle des Primitifs", hvarest jag icke tänkte på att det fanns glastäckta öppningar i taket, utan hade för mig att ljuset, solvärmen och den dallrande glansen strömmade ut från de umbriska, toskanska, piemontesiska och florentinska mästarnes strålände dukar, från gyllene glorig, förgyllda troner, från allt det gula, röda, gröna och blå.

Sedermera vikit af till höger in i "Grande Galerie", långt som en parkpromenad, halt som en skridskobana och så högt i tak, att man sällan tänker på att låta blicken glida upp ibland de rikt sirade, orne-

sin rena uppteckning och sitt underbart noggranna utförande, hvilka icke lämnades i första taget. Så småningom började halterna blifva kortare, Panini, Cavallotto, så intressanta de än voro, Cuvelli, Constable, Tiepolo, Salvator Rosa och de tyska stormästarna, fingo flyktigare påhälsningar, sofforna anlidades oftare, och från ansats till ansats fullföljdes framryckningen, under en galleridel till vänster, en annan till höger; och sedan en sista rast, där galleriet buktar ut i cirkel, med marmorkolonner, spegelväggar, öfverflödande förgyllningar, och uppslagna balkongdörrar, från hvilka man kunde nicka åt statyerna af den franska historiens stormän, som stå vakt invid hvarje fönster på de gråa slottsmurarna midt emot och se de blågröna popplarna lägga sina blad mot skiffertaken.

Efter fotografi.

»LE BATAILLE D'ARBELLES» AF JAN BRUEGHEL. I Louvren.

Klitché: Bengt Skiffertparre.

rade, af förgyllningar och färger prydda friserna och hvälfningarna.

När luften utanför stod tjock och stilla af hettan, och sanden i Tuileriparken brände genom kängsulorna var det verkligt vederkvickande att komma in i museum-slottet. I jordväningarna, bland gigantiska granitstodsdelar och målade mumiesarkofager från Setis I och Amenheteps tider, och bland svartnade och rostgula grekiska heroer i marmor var det nästan för mycket isande källarkyla, men en trappa upp, i målningsgallerierna, hvarest fönster och balkongdörrar stodo uppslagna, sträckte emellanåt sköna, svalkande korsdragsströmmar. Men det kunde ändå vara svettande och trötande nog att vandra fram i det gatulånga galleriet, och de röda plyschsofforna inbjödo allt emellanåt till ett "asseyez vous, s'il vous plait".

Francesco Sacchi, Andrea del Sarto, Bellini, Luini, Dominichino, alla som voro upphängda närmare ingångsdörren, blefvo grundligare undersökta, därefter kommo de mera magnetiska, Andrea Mantegna's alla stora dukar, med sina transparenta och mustiga färger,

Och därefter, utan att titta hvarken till högre eller vänster, förbi nästa sträcka, och på galleriets sista kilometer, bildligt taladt, endast häjdad af van Dyke's Isabel d'Autriche och Jean Grusset Richardot och så flygande förbi en massa stora Rubens och Jordaens, för att spara dem till nästa gång, och nu vända in i andra salar. Flera besök upprepades samma visa, alltid var det något nyupptäckt, eller bekant mästerverk, som tog för mycken tid i början och därefter, och den sista delen blef som vanligt tagen litet brådsakande, som en defilé, hvilken man icke ansåg allt för säker.

Ett senare besök hade jag gått raskare framåt och under det min följeslagare — det var varmare än vanligt den dagen äfven i tafvelslottets salar — hvilade på en soffa i den runda utbuktningen, beslöt jag att taga den bredvid varande öfverhalkade delen i ordentligt beskådande.

Jag börjar till vänster. Stannar framför första tafla vid panelen. Den var icke stor, 1½ meter lång, 1 meter hög, men ett blixtnabbt intryck föll öfver att

* I dagarna har Nationalgalleriet i London för 90,000 kronor köpt en tafla af Jan Breughel.

jag befann mig framför ett storverk. Jan Brueghel dit de Velours 1568—1625 (Ecole Flammande) "Le Bataille d'Arbelles". Pieter Brueghel, Bond-Brueghel kallad, honom kände jag till, hans stora bekanta tafla den blinde, som springer med de blinda i gropen, den hängde ju därinne i ett af de små kabinetten kring "Salle Rubens", men af Jan, bataljmålaren, hade jag aldrig sett något.

Jag ryggar några steg, ser en luft i blågrönt och blått och gult, ett landskap med höga, blågröna alper till höger, och till vänster några kraftiga grönbruna träd, och nedanför ett virrvarr af stridande, med mörkare och ljusare fläckar, klarhet och kraft, stormande rörelse, och dessa många hvita hästar, hvilka troligen voro just de som drogo mig mot taflan, ty kanske det var den dagen, som jag började min period af sökande efter taflor med hvita hästar.

Jag närmade mig åter, lutade mig öfver messingsracket med näsan inpå, som man säger, häpnar, förvånas, gripes i en allt stigande skala, ju mer jag falcar, reder ut, söker.

Det synes icke möjligt att fatta de olika härarnas dispositioner, ett hvimmel af ryttare och fotfolk kämpa med orkaners våldsamt, inga order, inga fältherrep rop gälla längre, allt är lössläppt, lansar stå tätt som störor vid humlefälten nära Dower, ryterierna anfälla i vildaste dödsförakt, bryta igenom, blanda sig i hvarandra, kohorter vrakas fram som täta murar och emellan dessa prässas ryttarskarorna tillhopa, hvita stridshingstar stegra, huggas, kullridna hästar, genomstungna af fastsittande lansar vältra sig bland nedgjorda och döende krigare.

Är det Cæsars hjälmprydda legioner, Bajazids eller Kildisje Arslans seldjukiska ryttarskaror? Eller Charles Martel, Frankernas riksföreståndare, med sin väldiga här, som omringar den moriske kalifen Abdurahman i hans glänsande läger nedanför Pyrenéernas bergskäddor på Roncevalles slätt?

Som stormdrifna skyar hastade dessa historiska minnen förbi i mitt hufvud, men i sekunden därpå brydde jag mig ringa om, hvilka som segrade, hvilka som blefvo slagna, hvilka de voro dessa i pumpformade turbaner eller plymbesatta hjälmar. Utförandet aflifvade det historiska, Arbelles blef endast ett namn, det var Brueghel, hans kompositionsförmåga, hans pensels-trollickt fina spets, träskifvan med dess innehåll, som ensamt hypnotiserade.

Järnekarna eller valnötsträden, hvilka reste sig på backkrönet, där striden rasar vildast, hade hvarenda gren, hvarenda bladkontur, till och med öfverst i de höga topparna, så noggrannt uttagna, att endast örnlikt hvassa se-organ eller ögon intill den skarpaste marinkikare skulle kunna uppfatta dem så i verkligheten. Men oaktadt detta oändligt petiga utförande voro träden fullkomligt hela som totaleffekt, med stora bestämda belysta partier och sådana i skugga, väl på sin plats och i harmoni med allt annat i taflan. Så var det med hvarenda buske eller stenparti i bärgslutningarna bakom, med hvarenda kristen riddare, hvarenda knekt, hvarenda saracen, hvarje häst, hvarje fana, hvarje sköld, hvarje pilkoger, hvarenda liten, liten detalj. De närmaste figurerna i förgrunden voro 8 å 10 cm. höga, de längst därborta på bergsbranterna icke mer än 1 cm.

Till höger i förplanet ser man en förnäm dam, måhända en drottning, omgifven af kvinnlig släkt eller hofdamer, kanske rent af konung Dareios gemål, som knäfaller inför segraren, den förste af de store, Alexander, världseröfraren, Philippos son.

Det kan ju vara möjligt, att det varit Brueghels mening att skildra slaget vid Arbela, mellan Alexanders och Dareios millionhärer, eller snarare slaget vid Issos, där Alexander stormade fram mot Dareios

liförsedda vagn och tillfångatog hans moder och gemål, fastän han förflyttadt scenen till ett sydeuropeiskt landskap, med användande af härar och krigsutrustning från en honom själf betydligt närmare liggande tidsepok.

Man kan räkna hvarenda pärla, hvarenda sten i hals- och bröstsmucken hos drottningen och hennes hofdamer, följa alla broderier, alla knytningar, alla slingor i deras yppiga och mjuka sidendräkter. Upp-täcka hvarje beslag, hvarje bärd, hvarje ornament hos sadlarna på ryttarlösa stridshingstar, hvarje reffla, hvarje graving, hvarje plym å hjälmar, järnhufvor och stormhattar. Reda ut hvarenda uthamring, drifning, cicelering å bröstharnesk, brynjor och sköldar. Man kan studera vapen som i en lifrustkammare, olika typer af hillebarder, bardisaner, pikar, armborst, jämföra formen å mångeggade saracenska klingor och raka ryttarpampar, beundra inläggningar och inhamringar af guld och silfver och dyrbara stenar å baljor, handbygglar, kaflar och knappar. Söka stridsfältet rundt och ingenstädes se utrustning, vapen, beklädnad försummad, tydande på ett generalintendentsgeni hos konstnären, som förgäfvos må uppletas i modärna förvaltningskårer, förvånas, häpna — — —

Hvad var ändå detta tålmodiga mikroskopgöra mot rörelsen och lifslifvet och muskelkraften hos de stridande och deras hästar, denna danande fart i tjesjukernas vilda anlopp, hos alla dessa som strida enskildt, klumpvis, inprässade i massorna, kraften med hvilken lansar stötas in i hästars utspända lungor eller hvinandet af fallet hos saracenernas bödelsvärdsliknande klingor; och ändå fanns det intet ohyggligt i bilden, inga sprängprojektiler, och taggtråd och vargropar och skarpspetsade pålar, inga blodvågor, ingenting af "det röda skratet".

Slutningarna, stupa efter kullarna och bergen i fonden, beväxta med ungräd och buskdungar, som i början tedde sig som enbart terräng, försvändas allt efter som de närmare synas till en fortsättning af krigsskådeplatsen, det myllrar af ljusa saracener och mörka franker, af muhammedaner och kristna, lansar stå tätt som unga träd i plantskolor, och fandukar fladdra öfver fälten som sommarfjärilar öfver klöfverängar.

Att kunna skapa upp detta vildsinta virrvarr, denna den oerhörda stridens böljande och orkanartade väsen, så att det icke fans en enda hvilande fläck mer än några fallna döda i förgrunden och tablan med drottningen — lite naiv midt inne i stridsviolet — att kunna få fram alla dessa enskilda envig i detta allfamnande hela, dessa slutna kohorters, dessa människomurars oemotståndliga påpräsnings, detta uppfyllda, utfyllda, så att det icke fanns en enda millimeter mark eller luft emellan dessa sjuttio tusen franker eller greker, eller dessa hundratusen saracener, eller milliontals perser och babylonier, eller hvilka de nu skola vara, utan möjlighet för en enda att undkomma eller vika, äfven detta tycktes mig icke vara det mest öfver-underbara.

Hvartenda hufvud hade sin bildning och sitt uttryck och sådana funnos af olika raser, både hvita och bruna och svarta; hos ansiktena i de slutna kohorterna kring saracenhöfdingens ståtliga tält, så vildhärtsmä som de voro, kunde man se hvarje öga, hvarje näsa, hvarje läpps linje. Det fanns icke spår till miniatyr på elfenben i ett enda ansikte, hvarje sådant åtminstone af en sockerärtas storlek var måladt med en friskhet i penselföringen och en mjukhet desslikes, så att det enskildt betraktadt, verkade som i betydligt större skala. I nederkanten af taflan, till höger, synes några flyende kvinnor, i den bastanta flamländska landbotypen, som fullkomligt påminde om Jordens och Rubens bästa dylika.

Omöjligt att upptäcka ett enda parti, som tydde på genomlevade svårigheter, eller att "anden", säkerheten, själfstilliten en enda halftimme skenat bort ifrån mästaren; intet var öfverarbetadt, påmåladt, tjockt, skrapadt, färgen låg lätt och klar, men ändå tillräckligt täckande, utan att det fanns tecken till lösligt akvarellmaner, tält och fandukar lyste i nobla, genomskinliga, skära toner och äfvenså allt det ljusa, bleka gula, gröna, röda och blå på saracenernas pumpformade turbaner och veckrika dräkter.

I denna jättebatalj, som genomkämpades lika stormande öfverallt, fanns det bestämda ljuscentra, vissa grupper, som särskildt fångade genom härrskande färg, och ljusstyrka och innehåll. I dalgången bakom kalifens moskéliska tält syntes hofvets, ståthållarnas, uppaktningens skära tält, hvilka den saracenska livvakten i klara dräkter och på hvita hästar försvarar med ursinnigt raseri. Strax nedanför till vänster försiggår en icke mindre mördande strid emellan som det synes förnämde musulmän och praktfullt rustade riddare, många beridna å glänsande hvita hästar, och så till höger drottningen som hufvudfigur och hennes hofdamer, alla ljusa och med solskimmer öfver sig.

Hur underligt att på denna till omfånget begränsade träskifva kunna framställa allt detta, ett blad ur världshistorien, som — om det än med hänsyn till dräkter och annat icke var historiskt troget och delvis flyttadt fram till konstnärens egen epok, — efter hand, som man hann att reda upp detsamma, talade som skrifvet om ett fullkomligt öfverrumplande anfall på en stor härs hufvudlager, som upplöste sig i ett bestämdt stra-

tegiskt läge — man uppfattade anfallen i fronten och samtidigt en kringgångsrörelse af de turbanbekläddes högra flank — och vissa bestämda stridsgrupper, och som försäkrade om, att frankernas täta, djupa legioner skulle krossa dessa oregelbundna, spridda rytteri-choquer. Hur beundransvärdt att kunna gifva denna massverkan, dessa krigarhorder, hvilka likt lavaflooder vältra ned efter bergen, detta myrstacksvimmel, som efter hand uppdelar sig i olika tablåer, samlande och upplösande sig om och om igen, likt millioner vägyruggar, sammanhållna och uppgående i en hel hafsytta.

Hvilka urmakarögon, hvilket munktålamod, hvilka utmärkt hopsatta pänslar ägde icke denne mästare, som endast får några rader eller intet i våra konsthistorier, inför hvars taflor intet kopieringstafli syntes uppställt — det var icke lönt för någon att försöka göra en afbildning — och framför hvilka jag icke behöfde frukta att finna platsen upptagen, ty de sutto så i hörnet att det var lätt nog, äfven för ögon, vanda att spåja efter museumsvägg, att halka förbi.

Han måtte nått en elephants ålder denne Brueghel, en lång lifstid enbart att arbeta in tekniken, och en lika lång att måla bataljen! Kanske hann han aldrig med att måla något annat, och denna tafla kunde ju vara alldeles tillräcklig för ett långt målarlif, för att låta hans namn fortlefva i tidernas tider, och för att skaffa honom stort utrymme i konsthistorierna! Så ungefär voro mina tankar, — jag hade alldeles glömdt att subtrahera ned hans ålder från namnplåten å taf-lan — då jag efter en halftimme eller mer kunde slitta mig ifrån mästerverket. (Forts.)

AFLIDEN FÖRFATTARE.

Efter porträtt.

ansett: Bengt Sjöförsparre.

ALEXANDER KIELLAND.

I vårt senaste nummer förekom ett beklagligt misstag i hvilket vi här bringa rättelse. Vi meddelade porträtt af den norske författaren *Arne Garborg*, under förmlan att han nyligen aflidit i Bergen, medan vi härmed afsåg den jämväl norske författaren *Alexander Kielland*. Vi bringa nu riktigt porträtt och vilja nämna att — så snart misstaget märktes — vi genom Svenska Telegrambyråns ytterst välvilliga förmedling fick meddelande härom spriddt till prässen i landet liksom vi direkt genom Norsk Telegrambyrå

i Kristiania framförde vårt beklagande och vår ursäkt för det led-samma misstaget. Som af notisens innehåll i H. 8. D. framgick, var den skriven till Kiellanos porträtt ehuruval ett flertal fåtala omständigheter medverkade till felets begående.

BORTGÅNGEN DJURSKYDDSVÄN.

Den 3 april afled i Stockholm fru *Beata Ulrika Josefina Varenius*, enka efter general-krigskommissarien Varenius, i en ålder af 75 år.

Fru V. har i många år utöfvat ett energiskt arbete i djurskyddssakens tjänst. Hon stiftade Svenska kvinnoföreningen för djurens skydd, där hon sedermera i 25 år varit ordförande. Genom denna förenings åtgörande, där fru V. var den drivande kraften, grundades andra föreningar, t. ex. bland skolbarn på många ställen i landet, till djurens skydd. Otaliga skrivelser och småskrifter med framhållande af djurskyddssakens vikt har genom fru Varenius' försorg spridits i Sverige. Desslikes har i samma syfte föredrag och slaktkurser anordnats. Outtröttligt verksam har fru V. utöfvat ett på många sätt gagnande arbete i den praktiska folkupplysningens tjänst.

Efter porträtt.

ritché: Bengt Sjöförsparre.

B. U. J. VARENIUS. †

VESUVIUS I UPPROR.

HVAR 2 DAG.

Efter fotografi.

VESUVIUS SEDD FRÅN NEAPEL.
Fotografen tagen om natten vid det senaste utbrottets början.

Kilohé: Kem. A.-B. Bengt Sjöbergparre Sthlm—Oby.

Dagspressens skildringar af det senaste utbrottet från Vesuvius äro säkerligen så bekanta att någon redogörelse här knappast torde vara behöflig. Våra bilder, reproducerade efter *senaste fotografier tagna på platsen*, skola förvisso bättre än ord lämna en föreställning om olyckan. Att döma af de senaste underrättelserna när detta skrifves, skulle det svåra utbrottet nu vara på återgång.

Till illustrationerna å nästa sida.

1. För att skydda sig mot askregnet måste befolkningen bära paraplyer.
2. Slätten vid foten af Vesuvius, nära Résina. Här ligger lavan fotsdjup, och man ser i bakgrunden hur den alltjämt strömmar fram.
3. Innevånarne i Bosco Trecase som ur kyrkan bemäktigt sig bilden af skyddshelgonet Sankt Anna.

Efter fotografi.

VESUVIUS I UPPROR.
Folket från byn Bosco Trecase iakttagit från en höjd hur lavaströmmen närmar sig.

Kilohé: Kem. A.-B. Bengt Sjöbergparre Sthlm—Oby.

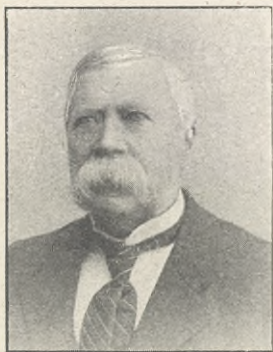

HVAR 8 DAG.

VESUVIUS I UPPROR. (Text å föregående sida.)
EFTER FOTOGRAFIER.

Klubb - Bengt Silfverparre.

VECKANS PORTRÄTTGALLERI.

P. G. MOBECK.

Godsägaren Per Gustaf Mobeck å egenheten Wik i Lekeryds socken fyllde den 28 april 75 år. Kyrko- och skolrådsledamot omkring 20 år, mångårig revisor af kommunens kassar, flere kommittéuppdrag inom kommunen.

G. W. NORDSTRÖM.

Distriktsveteinären Gustaf Wilhelm Nordström i Arvika tyller d. 22 april 60 år. Elev vid veterinärlin. i Skara 63, veterinärex. 67. Veterinär i Jösse här. distr. 67. Dir. i Västra Verml. sparb. fr. 78 o. ordf. i styr. där fr. 02, m. fl. kommunala uppdrag.

K. A. VINELL.

50 år fyllde d. 5 april läroverksadjunkten Klas Vinell i Sthlm. Stud. 75, fil. kand 80, profar i Uppsala 81-82, lär vid Östermalms allm lärov. 82-91, Högre reallärov. i Sthlm 91-93, Norra latiniärov. i Sthlm sed. 93. Föreläser sedan jan 05 vid Arb-inst. i Sthlm. Utg. lärob. i matem. o. naturl. s. ströskrift. rör. prop. valsätt m. m.

K. A. WALLROTH.

Till kontrolldirektör har utnämnts kontrollören vid Kontrollverket Karl August Wallroth. Född 60, stud.-ex. 79, ex. till bergsstaten 90, auskult. i kom.-kollegi 90, amanuens i Finansdep:s kontroll och justeringsbyrå 92, kontrollör vid kontrollverket s. å., kontrolldirektör och chef därstädes 06.

A. M. ALEXANDERSON

Prof:sson n Aron Martin Alexanderson i Lund fyllde den 11 april 65 år. Stud.-ex. 60, til. dr. 65, doc. i grekiska spraket vid Uppsala universitet 68, adj. d. 75, e. o. prof. vid Lunds universitet 79, prof. 90, universitetsprorektor 04. Censor vid mögnhetsexamen 75, 77, samt från 81.

O. G. BRANDT.

En af Ängfartygsaktiebol. Södra Sveriges äldre fartygsbefälhavare, sjökaptanen Gustaf Brandt i Stockholm, fyllde den 8 april 60 år. Sjökaptensex. 73 kapten å ångaren "Södra Sverige" 84, a "Birge Jarl" 93, a "Zeolus" sedan i år. Känd och värderad af det resande Sverige.

C. J. F. af PETERSENS.

Universitetsbibliotekarien, fil. dr. Carl af Petersens fyllde d. 15 april 55 år. Stud.-ex. 69, fil. dr. 80, doc. i Nordiska språk vid Lunds universitet 79-96, e. o. amanuens vid univers.-biblioteket i Lund 74, andre amanuens 85, förste vice bibliot. 98, universitetsbibliotekarie sedan 1900.

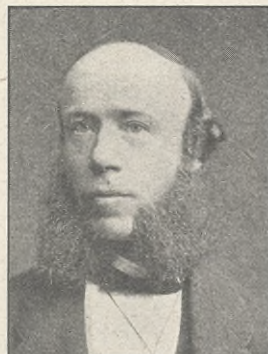
J. M. BOHMANSSON.

Förste bat.-läk. med lic. Magnus Bohman i Malmö, fyllde den 10 april 50 år. Stud.-ex. 74, med. lic. 84, bat.-läk. vid Jönk. reg. 88, vid Skånska inf.-reg. 89, förste bat.-läk. vid Norra Skånska inf.-reg. 90, vid Kronpr. husar.-reg. sed. 99. Läk. v. Malmö Epidemistukhus sed. 97. Lär. vid Malmö navigationskola.

J. E. JANSSON. †

Bruksägaren Johan Emanuel Jansson på södra Saxån, (Värml. län), afled den 9 april, 73 år gammal. Under flera perioder led. af Riksd. A. K. för Fernebo härad var J. jämväl anlitad i kommunala och kyrkliga nämnder i Fernebo socken. Mångårig kyrko- och skolrådsledamot.

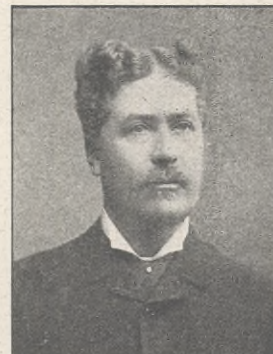
A. LUNDAHL. †

Den 8 april afled i Lund, förre handlanden d. 71 Andreas Lundahl, 71 år gammal. Led. af stadsfullmäktige, a Brandförsäkringsnämningen i 39 år, i sundhetsnämnden, revisor i sparbanken m. fl. uppdrag.

A. EMTHE N. †

Den 20 mars afled godsägaren Alfred Emthén å Vinberga. Framstående jordbrukare och kommunalman.

A. FLOBORG. †

Nyligen afled i Stockholm disponenten Axel Floberg, född 51. F. hade i cirka 18 år drivit en större grosshandelsaffär i Göteborg och blef för sex år sedan disponent för aktiebolaget Svenska sodafabriker.